

О.В. Кулаков, кандидат технічних наук, доцент, НУЦЗУ

ПРО ЗАСТОСУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ СТАНДАРТІВ

Перші норми блискавкозахисту будівель і споруд у Радянському Союзі (до складу якого у той час входила Україна) було введено у 30-ті роки ХХ сторіччя під час так званої індустріалізації [1]. З того часу об'єкти обладнуються пристроями захисту від ударів блискавки і тому відсоток пожеж, обумовлених розрядами блискавки, за статистичними даними [2], щорічно не перевищує одного відсотку від їх загальної кількості.

У спадщину від Радянського Союзу Україні залишився нормативний документ [3], який діяв протягом 18 років незалежності.

З 01 січня 2009 року стосовно блискавкозахисту діє національний стандарт [4]. Його вимоги розповсюджуються на проектування, будівництво, реконструкцію і експлуатацію блискавкозахисту всіх видів будівель, споруд і промислових комунікацій незалежно від відомчої належності та форми власності.

З 01 серпня 2012 року методом підтвердження [5] введено Європейські норми [6-9] без відміни національного стандарту [4]. Тексти Європейських стандартів до підтверджувального повідомлення не додано і, як показала практика, вони не є вільно доступним для користування.

Під час проведення наглядно-профілактичної діяльності виникає питання про статус та особливості застосування перелічених норм.

Відповідно до вимог п.7.3 [10] «Національні стандарти ... застосовують на добровільних засадах, якщо інше не встановлено законодавством. Порядок застосування стандартів для забезпечення потреб оборони України визначає Міністерство оборони України відповідно до покладених на нього функцій, враховуючи особливості сфери оборони. Порядок як застосовувати і розробляти стандарти для забезпечення потреб державної безпеки та мобілізаційної готовності визначають центральні органи виконавчої влади відповідно до покладених на них функцій».

На сьогодні відповідно до вимог пункту 1.21 глави 1 розділу IV нормативного документу [11] захист будівель, споруд та зовнішніх установок від прямих попадань блискавки і вторинних її проявів, а також їх перевірку необхідно виконувати відповідно до вимог [4].

У документі [4] вказано:

«п.1.2 У разі, коли вимоги галузевих нормативних документів є більш жорсткими, ніж у цьому документі, при розробці блискавкозахисту рекомендується виконувати галузеві вимоги. Так само рекомендується діяти, коли вимоги ДСТУ не можна сумістити з технологічними особливостями об'єкта, що захищається. Використані засоби і методи блискавкозахисту вибираються виходячи з умови забезпечення необхідної надійності.

1.3 При розробці проектів будівель, споруд і промислових комунікацій крім вимог ДСТУ враховуються додаткові вимоги до виконання блискавкозахисту згідно з іншими діючими нормами, правилами, інструкціями, державними стандартами».

Таким чином, стосовно блискавкозахисту базовим для особового складу та працівників Державної служби України з надзвичайних ситуацій слід вважати національний стандарт [4]. Національні стандарти [6-9] можливі до застосування, якщо вони не суперечать [4].

ЛІТЕРАТУРА

1. Базелян Э.М., Райзер Ю.П. Физика молнии и молниезащита. – Москва: Физматгиз, 2001. - 320 с.
2. Національна доповідь про стан техногенної та природної безпеки в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.mns.gov.ua>.
3. Инструкция по устройству молниезащиты зданий и сооружений: РД 34.21.122-87. – Москва: Энергоатомиздат, 1989. – 56 с. – (Керівний документ Міненерго СРСР).
4. Інженерне обладнання будинків і споруд. Улаштування блискавкозахисту будівель і споруд (ІЕС 62305:2006 NEC): ДСТУ Б В.2.5-38:2008. – [Чинний від 2009-01-01]. – Київ: Мінрегіонбуд України, 2008. – 63 с. – (Національний стандарт України).
5. Національна стандартизація. Правила і методи прийняття та застосування міжнародних і регіональних стандартів: ДСТУ 1.7:2001. – [Чинний від 2001-07-01]. — (Національний стандарт України).
6. Захист від блискавки. Частина 1. Загальні принципи (EN 62305-1:2011, IDT): ДСТУ EN 62305-1:2012. – [Чинний від 2012-08-01]. — (Національний стандарт України).
7. Захист від блискавки. Частина 2. Керування ризиками (EN 62305-2:2010, IDT): ДСТУ EN 62305-2:2012. – [Чинний від 2012-08-01]. — (Національний стандарт України).
8. Захист від блискавки. Частина 3. Фізичні руйнування споруд та небезпека для життя людей (EN 62305-3:2011, IDT): ДСТУ EN 62305-3:2012. – [Чинний від 2012-08-01]. — (Національний стандарт України).
9. Захист від блискавки. Частина 4. Електричні та електронні системи, розташовані в будинках і спорудах (EN 62305-4:2010, IDT): ДСТУ EN 62305-4:2012. – [Чинний від 2012-08-01]. — (Національний стандарт України).
10. Національна стандартизація. Основні положення: ДСТУ 1.0:2003. – [Чинний від 2003-07-01]. — (Національний стандарт України).
11. Правила пожежної безпеки в Україні. Наказ МВС України 30.12.2014 N 1417. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 05 березня 2015 р. за N 252/26697.